

Becsületkőd

Horváth Ferenc - 2022-07-09 13:47:54

Két mottó:

- *Ha csak baj ér bennünket és szégyen nem, úgy legyen!* – Aiszkhülosz

- *Nagyon szégyellje magát az az ember, aki a becsületet mindenk fölé helyezi!* - Rahaf Mohammed

Ebben a forrongó, aljas és átrendeződni látszó világban keresem a fogódzkodót, hogy miként tudnék legjobban megfelelni a saját értékrendemnek. Megint egy „horváthferis” írás következik. Nézzék el nekem az esetleges ténybeli vagy filozófiai tévedéseket, és próbálják úgy követni a gondolataimat, hogy a központi téma a becsület, mint jellemvonás, és a becsület, mint fogalom kontextusában.

Mi határozza meg az egyén becsületét? Szerintem a saját értékrendje. Pont. Nem boncolgatom tovább, inkább ugorjunk! Egyes államelméleti filozófiai rendszerekben az állam kialakulásának az alapja az emberek közötti társadalmi szerződés, melynek nem része, csak felügyelője az állam, míg mások azt mondják, hogy hárompólusú egy a társadalmi szerződés, melynek része az állam is. Hogy miért fontos ez? A megdönthetőség szempontjából. Míg az egyik elmélet elvárja, hogy az állam jól végezze a kontroll szerepet, és ha nem, akkor leváltja az állami szereplőket, addig a másik maga fölé helyezi és sérthetetlennek hiszi. Azért veszem ezt a két gondolkodásmódot előre, mert talán később jól jöhet, kapaszkodónak.

Hogy függ össze a [klington becsület](#) és a [nürnbergi per](#)?

A klingonok egy régi amerikai filmsorozat kitalált humanoidjai, akiknek külön „házaik” (nemzetségeik) vannak. Az egyéni értékrendjüket nagyban befolyásolja a ház, amelyhez tartoznak. A házhoz tartozók együtt osztoznak a dicsőségben és a szégyenben is. Rendkívül erős bennük az összetartozás tudata. Mosolyogva fogadják a halált, mert a „ház” fontosabb számukra, mint az egyén sorsa. Ettől pedig rettentően erősnek tűnnek mások szemében. Ha pedig házuk egy tagja szégyent hoz rájuk, mindannyian vezekelnek. Közös sorstudat? Összeegyeztethető ez a sorstudat Trianonnal? Meddig a becsület és honnantól a szégyen? Meghalni könnyebb, vagy szégyenben élni?

Vannak dolgok, amik koronként változnak. Például amikor a csoportérdek, a társadalmi érdek, felülírta a tulajdonviszonyokat. Mit jelentett a becsület akkor, amikor a „kuláknak” nevezett szorgalmas és becsületes gazdát, akinek mindene volt a föld, a jószág, erőszakkal be akarták vinni a téeszekbe úgy, hogy adja be a közösbe mindenét. Ütötték, verték, zsarolták érte. Volt olyan, aki azt mondta, hogy vigyenek mindent, csak a lovát hagyják meg. Azt is elvitték. Az ember felakasztotta magát. Milyen értékrendek ütköztek, ki mennyire bírta megtartani az értékrendjét ilyen durva társadalmi helyzetben? Mit kívánt vajon a becsület az ilyen esetekben?

Amikor a szövetséges hatalmak a Német Birodalom felett győzedelmeskedtek, teljesen jogosan a háborús bűntettek elkövetőit nemzetközi bíróság elé állították és „érdemeik” szerint el is ítélték őket. Persze jogi szempontól felvetődött [Gustav Radbruch](#) elmélete, amely alkalmas arra – szerintem a mai napig is –, hogy a jog és az erkölcs szétválasztása a lehető legkevesebb értékrendvesztéssel megtörténhessék: „*az erkölcs a jog alapvető eleme, és ha egy törvény ezt alapjaiban sérti, akkor nem rendelkezik a törvényesség kritériumával, így nem válik*

alkalmazhatóvá”.

Hogy könnyen érthetővé tegyem a bonyolultat, ma is létezik két parancsuralmi szabály, ami valószínűleg erről a töről fakad. Célja, hogy a felelősségi rendszer tiszta és átlátható legyen.

A [Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény](#) 12. § (1) A rendőr a feladata teljesítése során köteles végrehajtani a szolgálati előjáró utasításait. **Meg kell tagadnia az utasítás végrehajtását, ha azzal bűncselekményt követne el.** (2) A rendőr a szolgálati előjáró jogszabálysértő utasításának teljesítését - az (1) bekezdésben foglalt kivétellel - nem tagadhatja meg, de az utasítás jogszabálysértő jellegére, ha az számára felismerhető, haladéktalanul köteles az előjáró figyelmét felhívni. Ha az előjáró az utasítást fenntartja, azt az utasított kérelmére köteles írásba foglalva kiadni. Az írásba foglalás megtagadása vagy elmaradása az utasítást adó közvetlen felettesénél bejelenthető, e jog gyakorlásának azonban az utasítás teljesítésére nincs halasztó hatálya. // 60. § (1) **A csapaterő alkalmazása során a rendőr a csapaterő parancsnokának utasítása szerint köteles eljárni.**

Amikor a koronavírus miatt elrendelt éjszakai kijárási tilalom ideje alatt állig felfegyverzett TEK-esek járőröztek Budapest utcáin (A fotó illusztráció) fotó: YouTube

Idetartozik az ember elidegeníthető és elidegeníthetetlen jogának kérdésköre is, aminek alapja tulajdonképpen az lenne, hogy milyen jogainkról mondunk le az állam javára. No ez olyan, mint egy régi reklámszöveg: „*fabulon a bőre őre, ezt használja nyakra, főre*”, azaz mindenki utal rá, de például az [Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata](#) mégsem bír törvényi, végrehajtható, kikényszeríthető erővel. Próbáljuk alapelveként figyelembe venni, be is építjük valamennyire a jogrendbe, de a törvényhozókat nem igazán hatja meg a munkájuk végzése során. **Magyarázzuk meg ezt is inkább egy-két példával!** A jogos védelem elidegeníthetetlen az embertől, ha jogtalanul az életére törnek, azonban, ha elmúlt a támadás azonnali bekövetkezésének veszélye, már önbíráskodás, ha a vélt vagy valós sérelmét önmaga akarja valaki megtorolni, mert arra ott az állam, akinek a javára lemondunk a „*szemet szemért, fogat fogért*” (talio) elvről. Minden ember jogképes! Ezzel azt is kimondjuk, hogy nincs rabszolgaság. És tényleg nincs? A csicskáztatás akkor micsoda? Mennyire kéne büntetni az elkövetőket? Elegendő-e az elrettentő erő?

Kicsit eltértünk talán a nürnbergi per tárgyától. A lényeg tulajdonképpen az a fentiek

függvényében, hogy a korabeli német társadalom minden tagja biztosan nem lehetett felelős a II. világháború bekövetkezéséért, a létező államnak azonban vállalni kellett a háborús veszteségek miatt megítélt jóvátétel megfizetését, ami az egyénre is kihatott. Az egyén és a társadalom felelőssége összefolyik, mint egy jó málnaszörp. Hol itt a becsület, és kié az?

Lehet-e becsületos egy náci vagy egy nyilas? Szerintem, mily meglepő, de lehet. Ha az értékrendje szerint cselekszik, az ő szemszögéből a létezése becsületos. Kimondja, hogy ő egy szemét rasszista, és ez társadalmi szempontból teljesen elítélhető. Kérdés: elítéli-e ma a teljesen rasszista megnyilvánulásokat a törvény? Vannak jogrendi szabályok, de elítéli? Nem igazán! Mennyire becsületos az, aki nincs ennyire „szókimondó”, de belül az értékrendjének teljesen megfelel a zsidó- vagy cigányellenesség, tele van előítéletekkel, de csendben hallgat? No, szerintem jóval vadabb nyilas válik egy ilyen elfojtásokkal élő emberből, mint a nagypofájú rasszistából! Mi lehet ennek az oka? Nem más, mint a társadalmi erkölcsromlás, amely koronként bekövetkezik.

Ennek az erkölcsromlásnak a legláthatóbb jele az „elidegenülés”. A városokban különösen. Sokan vannak a tömegben, egyedül. Sokan dolgoznak úgy, hogy nincs meg bennük az önérettel végzett munka szeretete. Régebben lehetett mondani: én cipész vagyok, én pék, én vágár, én tanár, én rendőr, én tűzoltó... Tisztelet járt érte. Ma, amikor pénzben mérünk mindent, irigységgel vegyes lejáratás. Sokan végeznek kreativitás nélküli tucatmunkát. Csak azért, hogy utazzanak, rezsit fizessenek és tengessék az életüket. Ha életnek lehet nevezni a sok nélkülozést pláne, ami előtt most állunk, amikor 400 forint felett az euró, és 25-30%-os az élelmiszerek inflációja. NEM ÉLÜNK, csak vagyunk!

Ez a Kormány legfőképpen, de nem egyedül tehet róla, hogy hosszú évtizedek alatt a becsület minden szegmensét mellőzve csak arra figyelt, hogy kialakítsa a maga hatalmi, gazdasági elitjét, és ezért alacsony szinten tartotta az életszínvonalat, aminek fokmérője a tömegek csoportjainak - és nem a teljes népnek - a jövedelmi viszonyai. 3,5 millió ember valószínűleg egyetért velem, de hallgat! Nekünk az oly nagyon utált Nyugattal szemben nem igazán van hova hátrálnunk. Ezért van az, hogy magunkba zuhanva, csak magunkért küzdünk, és nem teszünk semmit az ellen, ha látjuk, hogy a villamoson zaklatnak egy fiatal hölgyet vagy rugdosnak a megállóban egy hajléktalant. Ezért van a bűnözőknek kánaánja!

Nem fér bele az értékrendünkbe, ami körülöttünk történik, de a fásultság, a „nem akarok még több bajt magamnak”, „gyenge vagyok” és már nem merem felfogni, hogy sok gyenge mennyire erős lehet együtt, odavezet az értékrendünk válságában, hogy kifogásokat keresünk magunkban, és a jogos félelemmel vegyes „közömbösségünk” hatására azt mondjuk, hogy: minek kell ilyen kihívóan öltözködni, miért alszik egy ember a villamosmegállóban, ők is tehetnek róla, hogy áldozatok. Persze nem hisszük el, csak védjük az énünknek azt a kicsi darabját, ami még csak a miénk.

Már nem tüntetünk. Oly mértékű lett az erkölcsromlás, és oly nyilvánvaló egy értékrendjét váltogató, erőszakos és bűnös kormány vezető szerepe, hogy meghalt a változtatás lehetőségének hite az emberekben. Tele vannak elfojtásokkal. És ez nem jó!

Ahol meghal a hit, ott meghal minden. A becsület is. Hogy miért van most az írásom elején két mottó? Mert lehet két ellentétes gondolat egyszerre igaz. Válasszanak! Nekem

az első jobban tetszik!

Horváth Ferenc írásai itt olvashatók: [800](#).

Ha fontosnak tartod, hogy a *Debreciner* folytathassa a munkáját, [akkor támogasd! Rajtad múlik!](#)